

Extremhögern i Europa

Introduktion

Under de senaste åren har högerextrema politiska krafter stärkts alltmer, med stöd från Putin och figurer som Elon Musk. Det gäller USA (MAGA-rörelsen), Sydamerika (t ex Argentina) och Europa (t ex AfD i Tyskland och Nationell samling i Frankrike).

Av de tre artiklarna nedan handlar den första om problemet mer generellt, medan de två andra tar upp Belgien och Italien.

Innehåll

Introduktion	1
Den europeiska högerens närmande till extremhögern	1
Belgien tar ett steg åt höger med flamländska nationalister	5
Giorgia Melonis popularitet växer – demokratin får underordna sig	8

Den europeiska högerens närmande till extremhögern

Av Fabien Escalona, Romaric Godin, *Mediapart*, 6 februari 2025

Tyska CDU:s strategi är symptomatisk för utvecklingen bland de traditionella högerpartierna i Europa. Man avsäger sig sin demokratiska identitet – anammar extremhögerens tvångsföreställningar och blir därmed en naturlig allierad till den.

Det finns tillfällen då historien byter sida. Och det här kan vara ett sådant. Extremhögern klarar normalt inte av att på egen hand ta makten och behålla den. Den måste få stöd av den del av samhället som företräds av den konservativa högern. När den senare svänger över i en allians eller samarbete som vägen till makten öppnar sig för de reaktionära, främlingsfientliga och auktoritära rörelserna.

Tre händelser nyligen bekräftar att den omsvängningen accelererar i Europa. Den första är de förhandlingar som i början av januari inleddes i Österrike mellan det konservativa ÖVP och det främlingsfientliga och pro-ryska FPÖ om att bilda en regering ledd av FPÖ [Förhandlingar som sedan havererat, ö.a.]. Den andra att den konservativa och liberala högern i Tyskland den 29 januari med stöd av extremhögern inom AfD i förbundsdagen fick igenom en motion om invandringen, en unik händelse i Förbundsrepublikens historia. Och slutligen att det i Belgien bildats en federal regering ledd av den flamländske nationalisten och främlingsfientlige Bart De Wever vittnar också om den glidning som skett inom högern i landet.

Att konservativa i Europa närmar sig extremhögern är förstås inget nytt. Det startade på 1990-talet i Italien när Silvio Berlusconi inlemmade post-fascisterna i *La Lega* i regeringsunderlaget, allt förklätt till ”mitten-höger”. Och år 2000 hade ÖVP i Österrike redan regerat tillsammans med FPÖ.

Men läget då var annorlunda. För en förståelse av det får man gå bakåt i tiden. Strax efter andra världskriget var högern fläckad av sitt samröre med fascismen. Det var med hjälp av liberaler och katoliker i Italien som Mussolini i mitten av 1920-talet kunde installera sin regim. Det var stödet från katolska *Zentrum* som gjorde att Hitler i mars 1933 tillskansade sig fulla maktbefogenheter. Det var med stöd av Kristligt-sociala partiet som en korporativistisk diktatur samtidigt kunde införas i Österrike.

Efter andra världskriget ändrade högerpartierna kurs, definierade sig som antifascistiska, tog avstånd från nationalismen, framför allt genom satsningen på det europeiska projektet och samarbete över Atlanten i form av anslutning till Nato. Allt i en tid präglad av kalla kriget mellan den ”fria kapitalistiska världen” och kommunismen.

Farväl till den demokratiska högern

I Tyskland blev CDU under Konrad Adenauer symbolen för denna högerns förändring. Förvisso återanvände kristdemokraterna ett stort antal sympatisörer, eller rent av kollaboratörer, till naziregimen. Men den ideologiska positionen var tydlig. Samma metod präglade bildandet av ÖVP i Österrike, kristdemokraterna i Italien och gaullistiska och kristdemokratiska rörelser i Frankrike.

Ännu på 1990-talet och efter millennieskiftet höll detta. Och tanken hos Silvio Berlusconi och Österrikes förbundskansler Wolfgang Schüssel var att tvinga in extremhögern i denna europeiska Nato-logik samtidigt som dess ”populism” skulle utplånas genom att prövas mot maktens villkor.

Givetvis fordrades det en del eftergifter om invandringen och den allmänna säkerheten, men också där var idén att införliva de ämnena med högerns liberala och konservativa identitet och därigenom hindra de radikala från att växa. För övrigt samma strategi som Nicolas Sarkozy som inrikesminister använde sig av i Frankrike under Jacques Chiracs andra mandat som president (2002-2007).

Operationen var nära att lyckas: I Italien i början av 2000-talet rämnade Gianfranco Finis post-fascister, österrikiska FPÖ förlorade hälften av sitt väljarstöd och i Frankrike fick *Front national* bara 10 procent vid presidentvalet 2007. Men chansningen skulle inte hålla. Den europeiska högern hade inlett ett farligt spel och det i ett läge då Europa var på väg in i en cykel av kriser som man inte förmådde behärska.

Femton år senare har den konservativa och liberala högern inte längre läget under kontroll. Den klarar inte längre av att hantera extremhögern efter eget gottfinnande, nu är den till sin existens hotad av en kraft på väg uppåt som tvingar igenom sina tvångsföreställningar och sina ämnen. Det är här det tyska fallet får särskild betydelse. När Friedrich Merz, troligen näste förbundskansler i Tyskland, och hans CDU gick med på att blanda sina röster med AfD bröt han med sitt partis identitet, vilket fick tidigare förbundskanslern Angela Merkel att bryta sin tystnad.

För Tyskland är givetvis varken Österrike eller Italien: det är det land där ”skyddsvallen”, som där kallas ”brandväggen”, har stor historisk betydelse. Tyskland kan inte slippa undan sitt förflutna med undanflykter som Österrike genom att skylla på *Anschluss*. I årtal hade CDU gjort distinktionen mellan konservatism och fascism till grundbulten för det nya federala Tyskland och brytningen med det dubbla förflutna i form av det kejsrerliga Tyskland och nazismen.

I februari 2020 ledde försöket med en lokal allians med AfD i Thüringen till en sådan uppståndelse att det bara tog några dagar för CDU att gå med på att återinsätta Bodo Ramelow från *Die Linke* som chefsminister i delstaten. Motståndet mot alla kompromisser med extremhögern var så stort att CDU föredrog att – hellre stötta kandidaten från det parti som är

arvtagare till SED, det makthavande partiet i DDR, än att liera sig med ett AfD som på lokal nivå dominerades av en Björn Höcke, som knappast döljer sina sympatier för nazismen.

Historisk brytning

Friedrich Merz' beslut är därmed helt klart inte bara en brytning, utan innebär framför allt att han överger det som varit CDU:s identitet. Och det är också så man får betrakta österrikiska ÖVP:s helomvändning, som valt att förhandla om en roll som underordnad extremhöger hellre än att göra eftergifter till de socialdemokrater, som ändå inte gör anspråk på särskilt mycket.

Samma historiska brytning återfinns i Italien med den dominans Giorgia Melonis *Fratelli d'Italia* utövar över den lokala högern eller i Nederländerna där liberalerna i VVD (Folkpartiet för frihet och demokrati) och de konservativa i NSC (Nya sociala avtalet) gått med i en regering dominerad av Geert Wilders PVV (Frihetspartiet).

Det franska högerpartiet *Les Républicains* (LR) uppslutning bakom retoriken i *Rassemblement national* [Nationell samling, Le Pens parti], förkroppsligat av inrikesministern Bruno Retailleau, ryms också i detta. Ett parti som formellt är arvtagare till gaullismen är nu kluvet mellan dem som, bakom Éric Ciotti, slutit en direkt allians med arvtagarna till den extremhöger som bekämpade general de Gaulle och dem som, runt inrikesminister Retailleau, låter som en Tixier-Vignancour [extremhögers ledare på 1960-talet], också när det gäller den koloniala frågan.

Skälen till glidningen

I mitten av 2020-talet blir den konservativa högern således alltmer en ideologisk och politisk utväxt till extremhögers politiska hegemoni. Allianser och kompromisser är bara följderna av den identitetsförlust som drabbat efterkrigstidens höger. Men hur har det gått till?

Orsaken ligger i att denna konservativa höger långsamt förlorat sitt existensberättigande. Sedan 1980-talet har dess politik främst handlat om att försvara kapitalistisk ackumulation i nyliberala former. Det har lett till försvar av en individualism baserad på marknadens "osynliga hand": dvs där den gemensamma lyckan säkras om var och en har sitt personliga intresse för ögonen.

En logik som fått den att överge stora delar av den sociala politik man försvarade genast efter kriget och som länge utmärkte kristdemokraternas tänkande. Men det var inte svårt att föreställa sig att den konservativa högern skulle omvandlas till en stor nyliberal rörelse. Den utvecklingen har för övrigt delvis ägt rum: i Nederländerna har CDA:s (kristdemokraterna) dominans ersatts med liberala VVD; i Frankrike har de olika delarna av högern fusionerat och bildat UMP (föregångare till LR); i Italien ersattes kristdemokraterna av Berlusconiismen.

Men kriserna 2008 och 2020 fick nyliberalismens misslyckande att bli uppenbart. De folkliga klasserna, och sedan en del av medelklassen, har slutat tro på att den klassiska högern kan förbättra deras situation. Högers formellt meritokratiska retorik är i otakt med den sociala verkligheten hos en kapitalism som ökar klyftorna och minskar alla möjligheter till omfördelning.

Fullt logiskt har högern då fokuserat på de mest gynnade samhällsklasserna, dvs ensidiga skattesänkningar utan någon motvikt. Dess sociala bas har klart reducerats överallt samtidigt som den politik högern förespråkar radar upp misslyckandena och tillväxten minskar överallt.

Den världsåskådning den konservativa högern förordar, om stabilitet tack vare en demokratisk kapitalism, har inte visat sig hålla gentemot utvecklingen. I en alltmer kaotisk tid har liberal demokrati alltmer börjat utgöra ett hinder för kapitalismens utveckling. Den nyliberala högern har därför försökt "kontrollera" demokratin till gagn för kapitalet, till exempel genom att i

Frankrike 2009 – driva igenom Lissabon-fördraget trots att fransmännen 2005 sagt ”non” till det i en folkomröstning, eller genom att samma år i Frankrike kräva en ”Schuldbremse”, stopp för skuldsättning.

Den klassiska högern har därför känt sig tvungen att förändra sin identitet. För att hitta tillbaka till, eller behålla, en folklig bas har målet med stabilitet omdefinierats i reaktionär riktning till ”försvar av en västlig livsstil” som påstås vara hotat av främmande element: invandrare, ”woke” och ”vänsterextremister”. I det sammanhanget har demokratin i vid bemärkelse, dvs försvar av rättsstaten och respekt för motståndare och minoriteter, blivit sekundärt. En glidning som för övrigt underlättats av de nyliberala kretsarnas skepsis mot demokratin.

Den småaktiga och omedvetna karaktären av denna glidning ska inte underskattas. Den medgörlighet gamla liberaler och konservativa, från 1920-talet till 1970-talet, uppvisade gentemot reaktionära krafter hade i varje fall en ursäkt: en motståndare av ansenliga dimensioner i form av en stalinistisk ideologi, Sovjetunionens krigsmakt och sovjetideologins och med den ljerade kommunistpartiers anspråk på att hota privategendomen.

Sedan millennieskiftet är de motståndare som utpekats som ett existentiellt hot bara en vänster utan något annat perspektiv än den liberala demokratin, invandrare som utsatts för lidandet på migrationens rutter, eller i värsta fall jihadisterna utan några seriösa möjligheter att slå sönder det rådande systemet.

Strategisk återvändsgränd

I vilket fall som helst har högern obehagligt hamnat på den terräng av tvångsföreställningar som historiskt varit den europeiska extremhögers hemmaplan; ”Västerlandets förfall” och ”liberal pervertering av samhället”. Just sådana tankegångar som de konservativa partierna länge tagit avstånd från till förmån för optimism beträffande kapitalismens förmåga till innovation. När de nyliberala drömmarna gått upp i rök har högern övergått till att släcka törsten med detta dåliga vatten av reaktionärt och auktoritärt tänkande.

En utveckling som blivit alltmer tydlig allt eftersom högern i val tappat mark till extremhögern. Macrons parti i Frankrike, som på fem år förvandlats till ett högerparti som oupphörligt klagat över ”wokism” och ”separatism”, är en illustration till detta.

Ett slags gemenskap mellan höger och extremhöger har därmed uppstått och fallet Österrike är ett klart exempel på detta. Högern, företrädare för näringslivet, klamrar sig fast vid samma ekonomiska politik och vägrar alla eftergifter till mitten-vänstern. Det blir därför naturligt för den att vända sig till extremhögern som man i varje fall delar världsåskådning med beträffande invandring, demokrati, ”wokism” och som för att förverkliga sin politik är redo att gå med på alla slags gåvor till kapitalet.

Förändringen av den europeiska högern antar givetvis en rad olika former. Men till och med när man, som i fallet med tyska CDU, förblir en autonom och relativt stark kraft är utvecklingen likartad internt. Det CDU som leds av Friedrich Merz har inte mycket gemensamt med vad Konrad Adenauer stod för.

Det enda som verkligen utmärkt den klassiska högern har länge varit dess starka uppslutning bakom EU och Nato, vilket stred mot de pro-ryska ställningstagandena från vissa delar av extremhögern. Men också detta börjar nu luckras upp i första hand för att vissa partier inom extremhögern, som Giorgia Melonis, redan anslutit sig till den hållningen för att inte utsättas för kritik. Sedan på grund av att Donald Trumps återkomst i Vita huset och extremhögers framväxt som en stark kraft i Europaparlamentet skapar problem för högers traditionellt EU- och Nato-vänliga inställning.

Problemet med denna utveckling är att den klassiska högern oundvikligen kommer att förlora på den. Väljarna tenderar att hellre ta originalet än kopian, i synnerhet när de resultat högern uppvisar blir så eländiga. För att inte tala om att man riskerar att göra sig av med det som återstår av högerns identitet när man börjar solka ner sig med extremhögerns logik. Att som Friedrich Merz hävda att man bäst bekämpar extremhögern genom att trycka ner invandrarna hårdare riskerar att leda till den ena överdriften efter den andra utan någon garanti för att få något tillbaka av väljarna. Det innebär att för gott överge högerns demokratiska identitet och gå med på ett mer eller mindre långsiktigt samgående med extremhögern.

Bakom detta gradvisa demokratiska debacle för högern skyntar förstås det gradvisa förfallet hos de mest privilegierade samhällsklasserna inför urartningen i det system som man själv satt i verket med storstilade löften. Som ofta under kapitalismens historia blir en repressiv, auktoritär och främlingsfientlig lösning det alternativ som gör det möjligt att behålla makten genom att splittra det arbetande folket och öppna nya fronter. Men det som då riskerar att bli offret är inget mindre än demokratin som sådan.

Belgien tar ett steg åt höger med flamländska nationalisterna

Av Fabien Escalona, *Mediapart*, 6 februari 2025

Den flamländske nationalistledaren Bart De Wever har utsetts till belgisk premiärminister i spetsen för en fempartikoalition. Tillsammans med de franskspråkiga liberalerna har han lagt fram ett program för nedskärning av välfärdsstaten, hårdare migrationspolitik och en strävan att försvaga den federala staten.

Den 4 februari begärde Bart De Wever en förtroendeomröstning i det belgiska parlamentet. Och med 81 röster mot 66 fick han – samma kväll också deputeradekammarens godkännande. Och ledaren för NV-A (*Nieuw-Vlaamse Alliantie*, ny-flamländska alliansen) är landets nye premiärminister. Hans uppgift är att efter åtta månaders förhandlingar – i praktiken förverkliga vad som går under namnet ”Arizona”-koalitionen.

I den ingår fem partier, från båda sidor av den språkbarriär som delar den federala staten i Belgien i två olika politiska universum: de nederländsktalande koncentrerade till norra delen av landet och de fransktalande i söder och i Bryssel. Enligt de flesta bedömare innebär den nya regeringen att landet tar ett klart steg åt höger. Sammansättningen av regeringen och den politik den tänker föra pekar på minskad social välfärd och hårdare behandling av invandrare.

Det speciella med Belgien är att Bart De Wever leder ett parti som officiellt är för separatism och som i Europaparlamentet tillhör samma grupp som olika partier inom extremhögern. För att komma åt makten federalt i Belgien har han ändå inte tvekat att framställa sig som garant för en brandvägg mot denna politiska familj, i Belgien främst representerad av *Vlaams Belang* – [Flamländska intressen].

För att bringa någon slags reda i denna härva måste man gå tillbaka till det politiska och ideologiska landskapet i Belgien. Där återfinns två krafter med full dynamik och som står i centrum för det avtal som nu till sist ingåtts: på flamländsk sida ett mycket konservativt och nationalistiskt, men taktiskt synnerligen flexibelt, NV-A; på den franskspråkiga ett liberalt parti *Mouvement réformateur* (MR), [Reformrörelsen], på väg högerut i full fart under sin partiledare Georges-Louis Bouchez. Och runt dessa båda poler några mer försiktiga aktörer men redo att sälja sina liberala principer och humanistiska värderingar för att få känna på makten.

Högernationalistisk dominans i Flandern

NV-A ingick visserligen redan 2014-2018 i en federal regering, men det här är första gången man fått posten som premiärminister. Det kan förefalla paradoxalt om man betänker att partiet säger sig ha som mål en ”Självständig flamländsk republik”. ”De Wever är ordförande för en separatistisk gruppering med målet att riva sönder det land han ska leda. Det finns en surrealistisk, och mycket belgisk, aspekt i detta”, säger Dave Sinardet, professor i statsvetenskap vid *Vrije Universiteit* i Bryssel.

Parlamentariskt är det mindre överraskande. I valet i juni i fjol blev NV-A störst på nationell nivå, med *Vlaams Belang* som tvåa för övrigt. ”Så såg det ut redan 2019”, påpekar Pascal Delwit, professor i statsvetenskap i Bryssel. ”De båda stora flamländska partierna fick stanna i opposition, vilket ledde till att 45 procent av de nederländsktalande väljarna, en majoritet i Flandern, inte fanns representerade i den federala regeringen. Det kunde knappast fortsätta så. De fransktalande liberalerna hade ju redan haft posten som premiärminister under en hel mandatperiod och då föreföll det bara logiskt att turen kommit till NV-A.”

Det bör tilläggas att De Wever på det ideologiska planet mjukat upp sin retorik och numera bara förespråkar om en ”konfederal” lösning, de institutionella frågorna har han låtit hamna i bakgrunden. På 2010-talet lyfte han framför allt fram sina ståndpunkter på det ekonomiska området och lade sig då mycket nära med de flamländska arbetsgivarna. Han har hållit distans till uppsvinget för *Vlaams Belang* och inte tryckt alltför mycket på de identitära frågorna för att i stället konsolidera sig som konservativ, på samma gång nyliberal, Nato-vänlig och med betoning av medborgarnas trygghet.

”NV-A är inte extremhöger i den bemärkelsen att man inte ifrågasätter den liberala demokratis grundläggande principer”, säger Benjamin Biard, statsvetare vid *Centre de recherche et d’information socio-politique*, Crisp [Samhällspolitiska informations- och forskningscentret]. Många på akademisk nivå håller med om den diagnosen, medan andra observatörer pekar på de kontakter som finns mellan mer och mindre radikala flamländska nationalisterna, inte minst bland studenterna. Och som understryker att NV-A i Europaparlamentet samarbetar med Éric Zemmours parti [till höger om Le Pen politiskt] och Giorgia Melonis *Fratelli d’Italia*.

”De Wever har samlat olika tendenser kring sig”, medger Benjamin Biard. ”Det stämmer att en del av dem helt enkelt står nära extremhögern, oavsett om det är ideologiskt och/eller viljan att bryta ner brandväggen. Det gäller Theo Francken, den nye försvarsministern, som inte gör någon hemlighet av sin vilja att samregera med *Vlaams Belang*.” Beträffande Europa vill Biard nyansera det hela: NV-A tillhör också ett euro-parti med regionalistiska grupperingar och talade i somras om att gå med i det inte lika kontroversiella Europeiska folkpartiet (där redan en del andra belgiska partier återfinns).

De franskspråkiga liberalerna alltmer konservativa

Dave Sinardet framhåller för sin del att ”om den här regeringen står långt till höger beror det lika mycket på [liberalerna i] MR som NV-A. När Wallonien i juni – fjol fick en högermajoritet hade De Wever, med tanke på sin egen utveckling, knappast längre något skäl att inte sätta sig i en federal regering igen, och rent av leda den.” I den fransktalande regionen blev liberalerna största parti, sex procentenheter större än socialisterna, utifrån en allt annat än progressiv politisk linje.

Det räcker med att notera att Nicolas Sarkozy [Frankrikes härdföre inrikesminister i början av 2000-talet och nyliberale president 2007-2012] är förebilden för partiledaren Georges-Louis Bouchez för att förstå var han hör hemma. Efter att han i slutet av 2019 tog över ledningen för partiet har han kommit med det ena förbluffande uttalandet efter det andra om ”hotet från

wokismen” och odlat bilden av sig själv som macho, eller vad han själv kallar ”husvagnshögern”.

Även om den skärpta retoriken vad gäller allmän säkerhet och migration kunde höras långt innan handlar det inte bara om marginella förändringar. ”Den fransktalande liberalismen har alltid varit ganska ombytlig ideologiskt, men nu har det skett en klar brytning med den tidigare hållningen”, säger Pascal Delwit. ”På fem år har Bouchez börjat omge sig med kadre ur en helt ny generation och precis som han inriktade på att polarisera samhället. Det han säger idag skiljer sig klart från hur han uttryckte sig för tre år sedan, och än mer jämfört med för fem år sedan.”

Hans syn på brandväggen är synnerligen speciell. Å ena sidan vill han att den också ska inkludera den radikala vänstern företrädd av PTB, Belgiens arbetarparti och därmed jämställa det med extremhögern. Å andra sidan har han inte tvekat att i MR:s led uppta mindre lyckosamma kandidater för gruppen *Chez nous*, en av de senaste inkarnationerna i en extremhöger med svårigheter att göra sig gällande i den fransktalande sfären.

”Jag skulle jämföra MR:s pågående utveckling med den som det senaste decenniet kännetecknat [högerpartiet] *Les Républicains* i Frankrike”, säger Thomas Legein vid *Vrije Universiteit* i Bryssel. ”Det handlar om en strategisk anpassning till frågor som extremhögern värnar om. Han går dock inte så långt som till att uttala sig negativt om globalisering eller att lyfta fram identitära idéer.”

Uppbackning av mitten-vänstern

Vid sidan av parallellen med högern i Frankrike går det också att hitta drag i MR:s utveckling på andra håll i Europa, hos tidigare konservativa eller liberala partier. Därmed går förändringen i Belgien att se som en del av en global utveckling. Att nederländsktalande socialister återfinns i Arizona-koalitionen, som också har stöd av kristdemokraterna på båda sidor om språkgränsen, stämmer också in på den högerkurs som präglat en del andra socialdemokratiska partier i Europa.

Vid millennieskiftet slöt de flamländska socialisterna upp bakom Tony Blairs ”tredje väg” och eftergifterna till den nyliberala ordningen. Därefter har de etablerat en ganska vag mitten-vänster identitet, som kommer väl till uttryck när man nyligen bytte namn till ”*Vooruit*”, dvs ”Framåt”. De har också kopierat sina danska kollegor genom att skärpa retoriken i migrationsfrågan för att motverka extremhögerens ”socialchauvinism”. Deras nuvarande ledare, Conner Rousseau, har dessutom vid flera tillfällen utmärkt sig genom rasistiska uttalanden, som orsakat viss uppståndelse internt.

Paul Magnette, ledare för socialistpartiet PS och numera en del av oppositionen, säger att *Vooruit* ”i juni tillhörde vinnarna i den flamländska kulturen. Därefter blev det omöjligt för dem att inte förhandla på regional nivå vilket ledde till att de där bilade regering med nationalisterna i NV-A. De Wever lovade dem sedan en likande koalition på federal nivå och de lät sig lockas in i detta schema.”

Trots hårt tryck från fackligt håll har *Vooruit* gått med på en uppgörelse där man bara kunde visa upp en viss skademinimering, till exempel beträffande förslaget om en radikal förändring av indexeringen av lönerna, fortfarande gällande i Belgien. Deras största framgång är en skatt på övervinsterna men inkomsterna av den är långt mindre än vad nedskärningarna av pensioner och socialbidrag kommer att innebära.

På europeisk nivå har alliansen med NV-A irriterat ledningen för Europeiska socialistpartiet, anhängare av en strikt brandvägg mot extremhöger och radikal höger. Enligt vad *Mediapart* fått veta har Europeiska socialistpartiet i mycket diplomatiskt tonfall meddelat *Vooruit* att man förväntar sig att det kommer att ”försvara sina europeiska värderingar i regeringen”, men

att man tills vidare nöjer sig med att hålla det flamländska partiet ”under uppsikt”. Därmed ställs partiet inte under direkt observation - det senaste som råkat ut för det, innan det uteslöts, var de slovakiska socialdemokraterna under den auktoritära ledaren Robert Fico.

Försåtlig separatistisk logik

Den nya regeringens inriktning framgick hur som helst när Bart De Wewers gjorde sin regeringsdeklaration. Det handlade om minskat arbetslöshetsunderstöd, förlängning av den tid man arbetat för att få full pension och att en del speciella förmåner kommer att upphöra. Argumentet att ekonomin behöver stärkas har också använts för att minska rätten till familjeåterförening och öka avvisningarna av asylsökande.

Stora delar av samhället är redan på fötter mot denna inriktning. De stora fackliga organisationer planerar nya stora demonstrationer, en månad efter att 300 000 varit ute på gatorna under förhandlingarna om den nya koalitionen. Thierry Bodson, ordförande för landsorganisationen FGTB, har tagit avstånd från en politik som är ”invandrarfientlig, kvinnofientlig, mot de fattiga, mot statstjänstemännen, anti-ekologisk ... och anti-social” och tillkännagett planer på en generalstrejk. De kristna fackföreningarnas landsorganisation har inte uteslutit att delta och arbetar på en ”aktionsplan”.

Paul Magnette understryker att många av de aviserade åtgärderna kommer att drabba de svagaste men också, ytterligare, de fransktalande regionerna som Bart De Wever egentligen är en svuren fiende till. ”Jag häpnar över naiviteten hos många franskspråkigas bedömare”, säger socialistledaren. ”De tycks nöja sig med att det inte blir någon större förändring av staten, men i själva verket sker det ju genom alla åtgärder som försvagar den federala nivån och som kommer att leda till att Wallonien och Bryssel förblöder.”

De Wever är på det klara med att han för närvarande inte har den två tredjedels majoritet som krävs för att förändra konstitutionen och gå vidare mot en de facto splittring av Belgien. Men han bereder marken för att senare kunna pressa på i den riktningen. ”Förutom minskningar av offentliga utgifter och skärpningen av migrationspolitiken består den tredje pelaren i uppgörelsen av att utgifter på regional och kommunal nivå skjuts på framtiden”, säger statsvetaren Pascal Delwit. ”Det handlar om en separatistisk logik även om De Wever använder sig av ett annat ordval.”

Flandern har sedan länge varit ett högerfäste och – Wallonien är inte längre den ”galliska by” i Europa, som motsätter sig en politik riktad mot migranter och personer i behov av understöd. Och regionen kan komma än mer försvagad ur den aktuella regeringens mandatperiod då de flamländska nationalisterna har ett gyllene tillfälle att göda sin agenda.

Giorgia Melonis popularitet växer – demokratin får underordna sig

Av Allan Kaval, *Le Monde*, 12 februari 2025

Giorgia Meloni tillträdde som Italiens premiärminister i oktober 2022, nu väntar nästa fas. Samtidigt som radarparet Donald Trump-Elon Musk sätter demokratin i USA ur spel växer oron för att en lika dyster framtid hotar i Italien med en premiärminister i full attack på alla de institutioner som är avsedda att utgöra motvikter till den exekutiva makten.

Meloni är på väg att etablera sig som en av centralgestalterna i den globala och reaktionär konfiguration, med företrädare på en rad håll från Buenos Aires till Berlin, med vind i seglen och hennes grepp om opinionen i hemlandet verkar aldrig ha varit starkare.

Giorgia Melonis parti *Fratelli d'Italia*, Fdl, [Italiens bröder] – arvtagare till det MSI, Italienska sociala rörelsen, som grundades av dignitärer inom fascistdiktaturen – hade hon den 31 januari stöd av 30 procent enligt *Youtrend*, med studier av opinionsförändringarna som specialitet. Därmed ligger Fdl över de 26 procent partiet fick vid parlamentsvalet 2022 och de 29 procent man erhöll i Europavalet i fjol.

Den koalition Giorgia Meloni leder, från den radikala högern och mittenpartier, har drygt 49 procent enligt opinionsmätningarna. Nu handlar det inte längre om någon temporär proteströrelse. En stor del av väljarkåren sluter i stället upp bakom hennes person och det samhällsprojekt hon utger sig för att inkarnera.

Hennes parti bildades 2012 och åren därefter hette det att Giorgia Meloni var ”populist” eller ”anti-system” på samma sätt som det hette om Brexit-förespråkarna i Storbritannien, Donald Trump 2016 eller [Marine Le Pens] *Rassemblement national*, Nationell samling, i Frankrike. Idag är det hon som är systemet. Och hennes anhängare tenderar att se republikens traditionella institutioner i Italien som en belastning och hinder på vägen mot den ljusnande framtiden.

Parlamentet är på defensiven. Regeringen har taktpinnen med en skur av dekret lika många till antalet som under pandemin. Makthavarna befinner sig också i krig med ett rättsväsende som bromsar ”smarta lösningar” av flyktingpolitiken som de mödosamma försöken att kvarhålla flyktingar i läger i Albanien.

Att den italienska regeringens frigav och till hemlandet återbördade en libysk milismedlem som Internationella brottmålsdomstolen anklagat för krigsbrott och brott mot mänskligheten är främsta exemplet på denna konflikt. Giorgia Meloni – som vägrat att förklara sig inför parlamentet – står i centrum för en utredning inledd av chefsåklagaren i Rom, Francesco Lo Von. Som av en händelse har denne nu av underrättelsetjänsten anklagats för att i en annan affär ha läckt hemliga dokument.

Alla institutioner avsedda för maktfördelning är ifrågasatta. Giorgia Meloni bryr sig ytterst sällan om några presskonferenser och hennes ministrar har tagit för vana att stämma den ena journalisten efter den andra för förtal. Ett annat exempel är *Paragon*-affären, uppkallad efter ett israeliskt företag som säljer teknisk utrustning för spioneri och som använts för att avlyssna två människorättsaktivister som ägnat sig åt att rädda personer i nöd till havs samt en journalist på nättidningen *Fanpage*.

Fanpage hade avslöjat man inom Fdl gjort till vana att hänvisa till nazistiska och fascistiska uttalanden. Premiärministerns kansli hävdar att det inte förekommit någon avlyssning från underrättelsetjänstens sida men företaget *Paragon* som är inriktat på respekt för de demokratiska spelreglerna har meddelat att man avbryter samarbetet med regeringen.

Effektiv version

Giorgia Meloni stärker sin ställning i ett läge då de demokratiska spelreglerna blir alltmer ifrågasatta. Vem bryr sig om att de stora reformer hon aviserat står och stampar när de inre motståndarna – oftast undersökningsdomare – kan ges skulden för det och anklagas för att verka ”i strid med nationens intressen”, ett begrepp som ledaren för extremhögern gjort alltmer frekvent i den politiska vokabulären i Italien.

Giorgia Meloni sätter gärna sin egen person i förgrunden för sin maktutövning, uppmanar befolkningen att använda hennes förnamn, och försöker skapa intrycket av en direkt och speciell relation till folket. Hon har lyckats skapa bilden av en närmast oantastlig ledare och närmast något av en familjemedlem, en ensamstående mamma och arbetsnarkoman med enbart Italiens bästa för ögonen. Ett Italien som för övrigt sägs vara på väg att återfinna sin storhet. Hennes intensiva aktivitet på den internationella scenen ger intrycket av ett land som

äntligen, och på rekordtid, har återtagit sin rättmätiga plats i ”nationernas kör”, med internationell rätt och Europaprojektet förpassade till glömskan.

Tillsammans med jordbrukslobbyn sjunger hon patriotismens lov mot alla övernationella regleringar. Trots svag ekonomisk tillväxt och ett hälsovårdssystem i kris spinner hon drömmar om stora infrastrukturprojekt som ändå ofta rinner ut i sanden. Hon talar om ny satsning på den kärnkraft, som italienarna tidigare i folkomröstning sagt nej till, och att göra halvön till ett självklart centrum för leveranser till Europa av fossil energi från Afrika. Hon har också skakat liv i gamla nationella fantasier om en framtid i rymden i samarbete med gode vännen Elon Musk.

Giorgia Meloni utger sig för att stå för framtiden. Vad spelar det då för roll om de konkreta resultaten dröjer, hon går ju hem bland väljarna. Och med en splittrad opposition ur stånd att presentera något alternativ.

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips

Europa:

[Ludovic Lamant: Det upphävda valresultatet får Rumänien att tvivla på demokratin](#) (3/2)

[Frankrike efter första valomgången 2024](#) (juli 2024)

[Inför nyvalet i Tyskland](#) (31/1 2025)

[Rasmus Fleischer: I hästskons mitt](#) (dec. 2025)

[”Helt annan politisk kultur i det forna DDR drygt trettio år efter återföreningen”](#) (sept. 2024)

USA:

[Trump löper amok](#) (11/2)

[Trump hotar omvärlden med strafftullar](#) (5/2)

[Donald Trumps kapitalism](#) (27/1)

[Trump rivstartar sin nya presidentperiod](#) (23/1)

[Vart går Trumps USA?](#) (10/1)